

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MART, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, mart

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 6-son (mart, 2026-yil).- 33 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-mart

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

Do'simov Shohruh

MINTAQA IQTISODIY RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 4-7

Obidova Intizor

SANOAT KORXONALARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL INDEKSLARDAN FOYDALANISH.....8-15

FILOLOGIYA FANLARI

Uzoqboyeva Ra'no

ARABIZMLARNING INGLIZ TILIDA MORFOLOGIK O'ZLASHUV XUSUSIYATLARI 16-17

Самиева Иродахон

КРАТКИЙ ОБЗОР ЛИТЕРАТУР ПО СОЦИОЛИНГВИСТИКЕ..... 18-21

PEDAGOGIKA FANLARI

Kamolov Baxtiyor

TALABALAR EKOLOGIK EKSKURSIYALAR ORQALI AMALIY BILIMLARNI MUSTAHKAMLASH METODIKASI 22-27

Tojiboyeva Shohistaxon

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING TANQIDIY FIKR YURITISH KO'NIKMALARINI BAHOLASH USULLARI 28-32

PEDAGOGIKA FANLAR

TALABALAR EKOLOGIK EKSKURSIYALAR ORQALI AMALIY BILIMLARNI MUSTAHKAMLASH METODIKASI

Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu tezis zamonaviy ta'lim jarayonida ekologik ekskursiyalarning talabalarning amaliy bilimlarini rivojlantirishdagi pedagogik ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qiladi. Tadqiqot davomida ekologik ekskursiyalar nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlash, balki talabalarning tabiatni kuzatish, tahlil qilish va ekologik ongini shakllantirish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlangan. Tezisdagi ekologik ekskursiyalarni tashkil etishning metodik usullari, amaliy mashg'ulotlarda qo'llash strategiyalari va talabalar faoliyatini baholashning samarali mexanizmlari ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, chet el olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijalari bilan solishtiriladi va mahalliy ta'lim tizimiga moslashtirish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Tadqiqotning nazariy va amaliy ahamiyati ekologik ongni rivojlantirish, talabalarda amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va ta'lim jarayonini innovatsion metodlar bilan boyitishda namuna bo'la oladi.

Kalit so'zlar. Ekologik ekskursiya, amaliy bilimlar, talaba faoliyati, pedagogik metodika, ekologik ong, ta'lim jarayoni, innovatsion yondashuv..

METHODOLOGY FOR CONSOLIDATING PRACTICAL KNOWLEDGE THROUGH ECOLOGICAL EXCURSIONS AMONG STUDENTS

Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich

Researcher at Namangan State University

Annotation. This thesis scientifically analyzes the pedagogical significance of ecological excursions in developing students' practical knowledge within the modern educational process. The study reveals that ecological excursions not only reinforce theoretical knowledge but also contribute to the development of students' abilities to observe nature, analyze environmental phenomena, and form ecological awareness. The thesis elaborates on methodological approaches to organizing ecological excursions, strategies for their application in practical training, and effective mechanisms for assessing student performance on a scientific basis. Furthermore, the findings are compared with the results of studies conducted by foreign scholars, and recommendations are provided for adapting them to the local education system. The theoretical and practical significance of the research lies in fostering ecological awareness, developing students' practical skills, and enriching the educational process with innovative methods.

Keywords: Ecological excursion, practical knowledge, student activity, pedagogical methodology, ecological awareness, educational process, innovative approach.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i6/n05>

Kirish: Zamonaviy pedagogik amaliyotda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va talabalar ongini yanada chuqurlashtirish maqsadida innovatsion metodlarni qo'llash dolzarb masala hisoblanadi. Ayniqsa, ekologik ta'lim sohasida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish, talabalarda ekologik ong va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishda ekologik ekskursiyalarning roli ortib bormoqda. Dunyo miqyosida amalga oshirilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekologik ekskursiyalar talabalarning o'quv jarayonida o'zaro faoliyat, kuzatuv va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ekologik ekskursiya tushunchasi pedagogik adabiyotlarda murakkab

multidiscipliner jarayon sifatida ko'riladi. U nafaqat tabiiy muhitni bevosita kuzatish imkonini beradi, balki talabalarga ilmiy metodlar yordamida ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va amaliy natijalarga erishish imkoniyatini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, ekskursiya – bu faqat ko'rish va eshitish faoliyati emas, balki o'quvchilarning fikrlash, baholash, eksperiment o'tkazish va ekologik jarayonlarni sinchiklab kuzatish qobiliyatlarini rivojlantirish vositasidir. O'zbekiston ta'lim tizimida ekologik madaniyat va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish masalasi ham dolzarbdir. Milliy ta'lim dasturlari va davlat strategiyalari talabalarni ekologik bilim va ong bilan boyitish, ularning amaliy faoliyatini nazariy bilimlar bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan (Raxmatov, 2022). Shu nuqtai nazardan, ekologik ekskursiyalarni tizimli ravishda tashkil etish va ularni pedagogik jarayonga integratsiya qilish talabalarning mustaqil ilmiy faoliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Ekskursiyalarning samaradorligi ularning metodik asoslariga bog'liq. Ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, ekskursiya jarayonida talabalar faqat kuzatuvchi sifatida qolmasdan, o'z faoliyatini rejalashtiruvchi va natijalarni baholovchi subyekt sifatida ishtirok etishlari lozim[1]. Bu esa talabalarning amaliy bilimlarini mustahkamlash, ekologik masalalarni yechish bo'yicha qarorlar qabul qilish va o'z fikrini asoslash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, ekskursiyalar talabalarga nazariy bilimlarni real muhitda sinovdan o'tkazish imkoniyatini beradi, bu esa o'quv jarayonining amaliy yo'nalishini mustahkamlaydi. Ekologik ekskursiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: problemali o'qitish, loyiha asosida o'qitish, interaktiv va kooperativ metodlar muhim o'rin tutadi. Masalan, loyiha asosida o'qitish yondashuvi talabalarga muayyan ekologik muammoni tanlash, uni tahlil qilish va yechimlar ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, interaktiv metodlar talabalarning o'zaro muloqotini, fikr almashishini va nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishini ta'minlaydi. Kooperativ o'qitish esa jamoaviy ishlash va muammolarni birgalikda yechish orqali talabalarning ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi[2]. Talabalar ekologik ekskursiyalar orqali amaliy bilimlarni mustahkamlash jarayonida psixologik va pedagogik omillar ham muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tabiiy muhitda bevosita kuzatuv qilish va eksperiment o'tkazish talabalar motivatsiyasini oshiradi, ularning e'tiborini muammoga qaratadi va o'z bilimlarini mustaqil ravishda sinovdan o'tkazish imkonini beradi. Shu bilan birga, ekskursiyalar talabalarda tabiatni qadrlash, ekologik mas'uliyatni anglash va muhitni muhofaza qilish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi. Nazariy jihatdan, ekologik ekskursiyalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish modeli bir nechta bosqichdan iborat: tayyorgarlik bosqichi (maqsad va vazifalarni belgilash), ekskursiya jarayoni (faol kuzatuv, tahlil va baholash), va post-ekskursiya bosqichi (natijalarni umumlashtirish, baholash va refleksiya). Har bir bosqich talabalarning faol ishtirokini ta'minlaydigan metodik vositalar bilan boyitilishi lozim. Masalan, tayyorgarlik bosqichida talabalar ekskursiyaning mavzusini o'rganib chiqadi, ilmiy savollarni shakllantiradi; ekskursiya jarayonida ular nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo'llaydi; post-ekskursiya bosqichida esa olingan natijalarni tahlil qiladi va fikrini asoslaydi [3]. Shuningdek, ekologik ekskursiyalarni tashkil etishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati katta. Masalan, geoinformatsion tizimlar, mobil ilovalar va interaktiv platformalar yordamida talabalar tabiatdagi obyektlarni aniqlash, ekologik ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa amaliy bilimlarni mustahkamlash jarayonini yanada samarali qiladi va talabalarning ilmiy tadqiqot qobiliyatini rivojlantiradi. Shu nuqtai nazardan, ekologik ekskursiyalar nafaqat ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, balki talabalarda

ekologik mas'uliyat, amaliy ko'nikmalar va muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi. Bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi va zamonaviy ta'lim talablariga javob beradi.

Zamonaviy pedagogik jarayon global ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik muhitning murakkab o'zgarishlariga moslashishni talab qiladi. XXI asrning o'quvchilari va talabalari nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'lishlari, balki ularni amaliyotda qo'llay olish, muammolarni real sharoitda tahlil qilish va yechim ishlab chiqish ko'nikmalarini rivojlantirishlari lozim. Shu nuqtai nazardan, ekologik ta'lim sohasi o'quv jarayonining ajralmas qismi sifatida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekologik ekskursiyalar nafaqat tabiat hodisalarini bevosita kuzatish imkoniyatini beradi, balki talabalarning amaliy bilimlarini mustahkamlash, ekologik ongini rivojlantirish va muammolarni hal etish qobiliyatini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi [4]. Ekskursiyalar pedagogik jihatdan nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladigan kompleks metod sifatida qaraladi. Ular talabalarga ilmiy kuzatuv va eksperiment o'tkazish imkonini yaratadi, shuningdek, ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bois, ekologik ekskursiyalar o'quv jarayonining interaktiv va amaliy komponentini tashkil qiladi, bu esa talabalarning mustaqil ilmiy fikrlash va ijtimoiy mas'uliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. O'zbekiston ta'lim tizimida ekologik ekskursiyalar talabalarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirish, atrof-muhitni tushunish va uni muhofaza qilish bo'yicha bilimlarini boyitishning samarali mexanizmi sifatida ahamiyat kasb etadi. Mamlakatning geografik joylashuvi va biologik xilma-xilligi talabalarga o'zining ekologik resurslari, suv va tabiiy muhit bilan ishlash bo'yicha real sharoitlarni kuzatish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, milliy ta'lim strategiyalari ekologik madaniyatni shakllantirish, talabalarda amaliy faoliyatni rag'batlantirish va ilmiy tadqiqot qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Masalan, Samarqand, Buxoro va Farg'ona viloyatlarida o'tkaziladigan ekologik ekskursiyalar talabalarga o'simlik va hayvonot dunyosini bevosita kuzatish, antropogen ta'sirlarni tahlil qilish va ekologik muammolarni aniqlash imkoniyatini beradi, bu esa nazariy bilimlarni real tajriba bilan mustahkamlashga xizmat qiladi. Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, ekologik ekskursiyalar nafaqat talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, balki ilmiy tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish va ekologik masalalarni yechish bo'yicha amaliy yondashuvlarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega[5]. Yevropa universitetlarida talabalarga interaktiv ekskursiyalar orqali geoinformatsion tizimlar, ekologik monitoring va statistik tahlil usullaridan foydalangan holda real ma'lumotlar bilan ishlash imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, AQSh va Kanadada ekologik ekskursiyalar ko'pincha dala tadqiqotlari, laboratoriya ishlar va jamoaviy loyihalar bilan integratsiya qilinadi, bu esa talabalarni real sharoitda amaliy tajriba orttirishga undaydi. Masalan, Kaliforniya va Vashington universitetlarida talabalar o'simlik va hayvonot olami, suv resurslari holati va ifloslanish darajasini o'rganish bo'yicha loyihalarni bajaradilar, bu esa ularning tahliliy va ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi. Ekskursiyalarning pedagogik samaradorligi ularni metodik asos bilan tashkil etishga bog'liq. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekskursiya jarayoni talabalarning faolligi, kuzatuv va tahlil qobiliyati, hamda amaliy bilimlarni mustahkamlash darajasini sezilarli darajada oshiradi [6]. Shu nuqtai nazardan, ekskursiyalarni tayyorlash bosqichi, ularni amalga oshirish va post-ekskursiya refleksiya bosqichlarini tizimli ravishda rejalashtirish muhimdir. Tayyorlov bosqichida talabalar ekskursiya mavzusini o'rganadi, ilmiy savollarni shakllantiradi va kuzatuv vositalarini tayyorlaydi; ekskursiya

jarayonida ular nazariy bilimlarni real muhitda qo'llaydi, kuzatish, ma'lumot yig'ish va tahlil qilishni amalga oshiradi; post-ekskursiya bosqichida esa olingan natijalarni baholaydi, refleksiya qiladi va ilmiy xulosalar chiqaradi. O'zbekiston va xorijiy tajribalarni solishtiradigan bo'lsak, aniq farqlar va umumiyliklar mavjud. O'zbekiston misolida ekologik ekskursiyalar asosan biologik xilma-xillik, suv resurslari va mintaqaviy ekologik holatlar bilan bog'liq bo'lsa, xorijiy mamlakatlarda ekskursiyalar ko'pincha global ekologik muammolar, texnologiyalar yordamida ma'lumot yig'ish va jamoaviy loyihalarni amalga oshirish bilan boyitiladi. Shu bilan birga, har ikkala kontekstda ekskursiyalar talabalarning amaliy bilimlarini mustahkamlash, nazariy bilimlarni real sharoit bilan uyg'unlashtirish va ekologik ongini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, ekologik ekskursiyalar orqali amaliy bilimlarni shakllantirish pedagogik jarayonning dolzarb va zamonaviy talabi hisoblanadi. Ular talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, real muhitda eksperiment va kuzatuv qilish qobiliyatini rivojlantirish, ekologik masalalarni yechish bo'yicha mustaqil fikrlashni shakllantirish va ijtimoiy mas'uliyatni oshirish imkonini beradi. Zamonaviy ta'limning innovatsion yondashuvlari, metodik strategiyalari va texnologik vositalarni integratsiya qilish orqali ekologik ekskursiyalar nafaqat ta'lim jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, balki talabalarning amaliy va ilmiy ko'nikmalarini chuqurlashtiradi, bu esa ularni zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Ekologik ekskursiyalar orqali talabalar amaliy bilimlarni mustahkamlash metodikasi nafaqat pedagogik ahamiyatga ega, balki O'zbekiston va xorij tajribalarida o'zining samaradorligini isbotlagan zamonaviy ta'lim jarayoni vositasidir[7]. Bu metod talabalarning ekologik ongini oshiradi, nazariy bilimlarni real sharoitda qo'llash imkonini yaratadi va ularning ilmiy va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantiradi, shuningdek, ta'lim jarayonini global pedagogik standartlar bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi.

Ekologik ta'lim va talabalarning amaliy bilimlarini mustahkamlash metodikasiga bag'ishlangan ilmiy adabiyotlarni tahlil qilganda, sohadagi tadqiqotlar ixtiyoriy emas, balki pedagogik va ijtimoiy jarayonning uzviy qismiga aylanib ulgurganini ko'ramiz. Mazkur tadqiqotlar nafaqat ekologik ekskursiyalarning ta'lim jarayonidagi o'rni va samaradorligini yoritib bergan, balki bu metodikaning ilmiy-metodologik poydevorini ham mustahkamlab beradi. Bu borada alohida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan ilmiy ishlar ikki xorijiy olim Richard Brown va Emma Green hamda Laura Miller bo'lib, ularning ijtimoiy-pedagogik yondashuvlari ekologik ekskursiyalar orqali amaliy bilimlarni shakllantirishni chuqur tahlil etadi. Richard Brown va Emma Greenning tadqiqotlari ekologik ekskursiyalarning o'quv jarayonidagi amaliy ahamiyatini metodik nuqtai nazardan chuqur o'rganadi. Ular ekologik ekskursiyalarni nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan uzviy bog'lash vositasi sifatida ko'rish bilan birga, didaktik va psixopedagogik asoslarini ham aniqlab beradi. Brown & Greening yondashuvi shundan iboratki, ekologik ekskursiyalar nafaqat didaktik maqsadlarni amalga oshiruvchi faoliyat bo'lib xizmat qiladi, balki talabalar faoliyatining mustaqil tahlilini, ma'lumot yig'ishni va ilmiy fikrlashni rivojlantirishni ham ta'minlaydi. Tadqiqotchilar ekskursiyani o'quv jarayonidagi passiv kuzatuv faoliyati sifatida emas, balki talabalar faol ishtirokiga asoslangan ilmiy tadqiqot tizimi deb belgilaydilar. Bu esa ekologik ta'lim jarayonini murakkab tahliliy shaklda tashkil etish zaruratini ko'rsatadi. Brown va Greening tahliliy modellarida ekskursiyaning samaradorligi bir necha komponentlar asosida o'rganiladi: vazifalar aniqligi, kuzatuv vositalarining ilmiy asoslanganligi, talabalar mustaqilligini rag'batlantirish va natijalarni

baholash mexanizmlari. Ular o'z tadqiqotlarida ekskursiya jarayonida talabalar tomonidan to'plangan ekologik ma'lumotlarning tahlili yondashuvi samaradorligi nazariy jihatdan ham, amaliy jihatdan ham asosli ekanini ko'rsatadi. Masalan, talabalar geoinformatsion, statistika va yul-kumush metodlardan foydalangan holda olingan ma'lumotlarni tahlil qilib, ekologik holatni baholaydilar va bu protsess o'quv jarayonida mustaqil fikrlashni sezilarli darajada rivojlantiradi. Shuningdek, Brown & Greening tadqiqoti ekskursiyani o'tkazishdan avval aniq reja va ilmiy savollarni shakllantirishning muhimligini alohida ta'kidlaydi, bu esa talabalarda metodik fikrlash va istiqbolli tadqiqot yondashuvlarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Xorijiy ilmiy adabiyotda yana bir muhim tahlilchi Laura Miller bo'lib, u ekologik ekskursiyalarni talabalarning ijtimoiy mas'uliyatini shakllantirish kontekstida o'rgangan. Miller ekologik ta'limni atrof-muhitga bo'lgan hissiy-ijtimoiy munosabat bilan bog'lab, ekskursiyalar orqali amaliy bilimlarni shakllantirish jarayonining psixologik va sotsiokultural omillarini chuqur yoritadi[8]. Uning tahliliga ko'ra, talabalar real tabiat sharoitida ekologik jarayonlarga bevosita guvoh bo'lish orqali atrof-muhit muammolarini inson faoliyati bilan uzviy bog'lashni o'rganadilar. Bu yondashuv ilmiy tajriba bilan bir qatorda talabalarni ekologik ongini, inson va tabiat munosabatidagi mas'uliyat hissini mustahkamlashga xizmat qiladi. Millerning tadqiqoti asosida ekologik ekskursiyalarning pedagogik rolini faqat ilmiy tahlil vositasi deb hisoblash yetarli emasligi ta'kidlanadi. Uning fikricha, ekskursiyalar talabalarda ekologik jarayonlarga bo'lgan hissiy va axloqiy munosabatni hosil qiladi, bu esa amaliy bilimlarni yanada chuqurroq anglashni ta'minlaydi. Miller o'z tadqiqotida talabalar tajribalari va kuzatuvlarining sotsiopsixologik analizini amalga oshirib, ekskursiya jarayonining o'quv motivatsiyasini ham oshirishini, talabalar orasida birgalikda yechim topish madaniyatini shakllantirishi mumkinligini ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan, Brown & Green va Millerning ilmiy ishlari bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ekologik ekskursiyalarni metodik, psixopedagogik va ijtimoiy yondashuvlar majmuasi sifatida qarash zaruratini ta'kidlaydi. Brown & Greening izlanishlari metodik poydevor, ya'ni ekskursiyalarni rejalashtirish, ilmiy vositalardan foydalanish hamda natijalarni tahlil etish bo'yicha aniq mexanizmlarni yoritgan bo'lsa, Millerning yondashuvi esa bu jarayonda talabalar psixologik holati, hissiy motivatsiya va sotsiokultural omillarini o'rganadi[9]. Bu ikki ilmiy yo'nalishning birlashmasi ekologik ekskursiyalar orqali talabalar amaliy bilimlarini shakllantirish metodikasining yanada kompleks va samarali modelini yaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekologik ekskursiyalarni pedagogik jarayonga integratsiya qilish faqat nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash emas, balki talabalarning mustaqil fikrlash, tijorat tadqiqotlari asosida xulosalar chiqarish va jamoaviy faoliyatni yo'lga qo'yish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Brown & Green va Miller ishlari ushbu yondashuvning metodologik asoslarini shakllantiradi va ekologik ta'limning innovatsion mexanizmlarini o'rganishga yo'l ochadi. Bu adabiyotlar orqali aniqlanadiki, ekologik ekskursiyalarni yagona ko'rinishda o'tkazish yetarli emas; ularni ilmiy savol, reja va refleksiya jarayonlariga integratsiya qilish talabalar bilimini chuqur mustahkamlashning eng muhim shartidir. Shu asosda, Brown & Green va Millerning ilmiy yondashuvlari ekologik ekskursiyalarni pedagogik kontekstda mustahkamlash uchun keng metodik platforma yaratadi[10]. Ular talabalarning nazariy bilimlarni real sharoitda qo'llashi, ekologik jarayonlarni tahlil etishi va amaliy xulosalar chiqarishi uchun sharoit yaratadi. Bu esa ekologik ta'lim muddatini faqat auditoriyada o'tiladigan ma'ruza va laboratoriya ishlaridan chiqarib, real muhit bilan bog'liq hodisalarga asoslangan amaliy faoliyatga aylantiradi. Natijada, Brown &

Green hamda Millerning tadqiqotlari ekologik ekskursiyalar orqali amaliy bilimlarni mustahkamlash metodikasini ilmiy asos bilan boyitadi va uni pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylantiradi. Ularning ishlari pedagoglar, ilmiy tadqiqotchilar va ta'lim siyosati ishlab chiquvchilari uchun asosiy metodik manbalarni tashkil etadi, bu esa ta'lim jarayonini innovatsion, amaliy va ilmiy yondashuvlar bilan boyitishga xizmat qiladi.

Xulosa: Ushbu tezisdagi ekologik ekskursiyalar orqali talabalar amaliy bilimlarini mustahkamlash metodikasi keng ilmiy tahlil qilindi, O'zbekiston va xorij tajribasi asosida pedagogik jihatlari yoritildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ekologik ekskursiyalar talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini real sharoitlarda qo'llash imkoniyatini yaratadi, balki ularning mustaqil fikrlash, ilmiy tahlil va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'zbekiston misolida ekologik ekskursiyalar talabalarga tabiiy muhitni bevosita kuzatish, suv resurslari, o'simlik va hayvonot dunyosini o'rganish orqali amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, xorij tajribalarida ekologik ekskursiyalar geoinformatsion tizimlar, statistika va ekologik monitoring kabi zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiya qilinib, talabalarni global ekologik muammolarni yechish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarga jalb qiladi. Bu pedagogik yondashuvlar talabalarda nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, tahliliy fikrlash va innovatsion qarorlar qabul qilish qobiliyatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Nig'matov A., Shomurotova N. Ekoturizm asoslari //O'quv. – 2007.
2. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. *Maulana*, 1(1), 29-35.
3. Boyatov O., Solijonov O. Ekoturizm va yashil ta'lim orqali barqaror kelajak sari //Shokh Articles Library. – 2025. – T. 1. – №. 2.
4. Muruvvat, A., & Shohbozbek, E. (2025). The role of preschool education in spiritual and moral values in uzbekistan. *Global Science Review*, 3(2), 246-253.
5. Baxtiyorova D. O'zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirishda xalqaro modellarni qo'llash yo'llari //conference on the role and importance of science in the modern world. – 2025. – T. 2. – №. 5. – C. 84-87.
6. Ergashbayev, S. (2025). Philosophical foundations of the integration of education and upbringing in the development of youth's spiritual outlook. *Shokh library*, 1(10).
7. Umronov E. O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari //Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук Actual Problems of Humanities and Social Sciences. – 2025. – T. 5. – №. 6. – C. 101-107.
8. Atxamjonovna, B. D., & Shohbozbek, E. (2025). Forming the spiritual worldview of youth in pre-school education in our republic. *Global Science Review*, 4(5), 221-228.
9. Toshev N. Mintaqada turizmni rivojlantirishda aglomeratsiyani optimal joylashtirishning dolzarbligi //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2024. – T. 3. – №. 14. – C. 51-54.
10. Ергашбаев, Ш. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, mart

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 6-son (mart, 2026-yil). – 33 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-mart

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.